T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2021/472
KARAR NO : 2021/449
KARAR TR : 20/09/2021

ÖZET: Davacının 1416 sayılı Kanun uyarınca yurt dışında burslu olarak yapmaya başladığı doktora öğrenimini yarım bırakmasından sonra,mecburi hizmet görevinin başlatılması talebinin zımnen reddine ilişkin işlemin iptali istemiyle açılan davanın, İDARİ YARGI YERİNDE çözümlenmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : F.B.
Vekili : Av. Ş.K.
Davalı : Milli Eğitim Bakanlığı
Vekili : Av. A.S.Ş. Av. H.G.

I. DAVA KONUSU OLAY

1.Davacı vekili, müvekkilinin K.M. Üniversitesi adına 1416 sayılı Ecnebi Memleketlere Gönderilecek Talebe Hakkında Kanun uyarınca yurt dışında burslu olarak yapmaya başladığı doktora öğrenimini maruz kaldığı olumsuzluklar nedeniyle tamamlayamayacağını belirterek yurt dışında yüksek lisans ve doktora öğreniminde geçen süreleri zorunlu hizmet olarak ifa etmek amacıyla yapılan başvuru üzerine, taahhüdünü ihlal ettiğinden bahisle 1416 sayılı Kanun uyarınca 24.286,31 TL, 150.047,82 İngiliz Sterlini ve 984,00 ABD Doları borç çıkartılması ve borcun tamamının 30 gün içinde ödenmesi ya da taksitle ödeme teklifinde bulunulmaması halinde Hazine alacağının tahsili için kefillerle birlikte hakkında dava açılacağı belirtilmek suretiyle tesis edilen 02/12/2019 tarihli ve E.23854877 sayılı işlemin iptali istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

2. Davalı vekili, süresi içinde verdiği cevap dilekçelerinde, davanın idari yargı yerinde çözülmesi gerektiğinden bahisle görev itirazında bulunmuştur.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. İdari Yargıda

3. Ankara 6. İdare Mahkemesi E.2020/982, K.2020/1384 sayılı dosyasında 24/09/2020 tarihinde,*"dava konusu işlemin iptaline"* karar vermiş, bu karara karşı istinaf isteminde bulunulmuştur.

4. Ankara Bölge İdare Mahkemesi 4. İdari Dava Dairesi, E.2020/2618, K.2020/2942 sayılı dosyada, 23/11/2020 tarihinde *"Davalı idarenin görev itirazı üzerine, bu konuda herhangi bir karar verilmeden esas hakkında hüküm kurulduğu"* gerekçesiyle istinaf başvurusunun kabulüne başvuruya konu mahkeme kararının kaldırılmasına karar vererek dosyayı mahalline iade etmiştir.

5. **Ankara 6. İdare Mahkemesi E.2021/42 sayılı dosyada 15/01/2021 tarihinde,** *"2577 sayılı Kanun'un 2. maddesinin 1. fıkrasının (a) bendi kapsamında iptal davası niteliğinde bulunan uyuşmazlığın görüm ve çözümünde görevli yargı yerinin, idari yargı olduğu"* gerekçesiyle, davalı idarenin görev itirazının reddine karar verilmiştir.

6. Davalı vekili tarafından, süresi içinde verilen dilekçe ile olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılması istemiyle başvuruda bulunulması üzerine dilekçe, dava dosyası ile birlikte Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmiştir.

B. Olumlu Görev Uyuşmazlığı Çıkarılmasına İlişkin Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı Talebi

7. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, *"taahhütname ve kefalet senedinin, davacı ve kefilleri tarafından tek taraflı olarak imzalanarak idareye karşı taahhütte bulunulması karşısında, davacının, belirtilen miktarın ödenmesine ilişkin işlemin iptali istemiyle açtığı davanın çözümünde adli yargı yerinin görevli olduğu"* görüşüyle, 2247 sayılı Kanun'un 10.maddesi uyarınca olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılmasına karar vererek dosyayı 08/06/2021 tarihli ve 2021/59702 sayılı görüş yazısı ile Uyuşmazlık Mahkemesine göndermiştir. Olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılmasına ilişkin talebin ilgili kısmı şu şekildedir:

> *"(...)Konunun çözümü için uyuşmazlığın temelini oluşturan işlemin incelenmesi gerekmektedir. Dava konusu uyuşmazlık, taraflar arasındaki sözleşmeden, diğer bir ifadeyle taahhütname ve kefalet senedinde yer alan borçtan kaynaklanmaktadır. 1416 sayılı Kanun'un 10. maddesinde: "Müsabakada kazanan ve gönderilmeleri kararlaştırılan talebeden bu kanun ile kendilerine tahmil olunan mecburiyetleri ifa edeceklerine dair Maarif Vekaletince birer taahhütname alınır ve bu taahhütnamelerin tasdikli birer sureti alakadar makamlara verilir." şeklinde, 19. maddesinde: "Geriye çağrılan talebe ile tahsillerini bitirerek iki ay zarfında avdet eylemeyen, 17 nci ve 18 inci maddeler mucibince müracaat ve teklif olunan hizmetleri kabul etmeyen talebe ile bunlardan mecburi hizmet müddeti içinde istifa eden veyahut memuriyetten ihraç cezasına uğrayanlar, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun ek 34 üncü maddesine göre tahsil masraflarını faizleriyle birlikte ödemeye mecburdur. / Yurt dışına gönderilenlerden ruh veya beden sağlığının öğrenimini sürdürmesine imkân*

tanımaması durumu, eğitim ve araştırma hastaneleri veya üniversite hastanelerinden alınacak sağlık kurulu raporu ve bu hususla ilgili olarak Millî Eğitim Bakanlığınca istenen diğer destekleyici belgeler ile tespit edilenlerin öğrencilikle ilişiği kesilir. Bu kişilerden tahsil masrafı istenmez ve bu kişiler mecburi hizmetle yükümlü tutulmaz." şeklinde düzenleme yer almaktadır.

Olayda, davacı yurt dışına öğrenim için gönderilmeden önce Niğde 4. Noterliğinin 21/11/2011 tarihli ve 12207 yevmiye numaralı taahhütnamesi ile aynı Noterliğin 25/04/2012 tarihli ve 3794 yevmiye numaralı kefalet senedi ile yüklenme senedi hükümlerinin ihlal edilmesi halinde senette belirtilen tutarı Millî Eğitim Bakanlığına ödemeyi kabul ve taahhüt etmiştir. Söz konusu taahhütname ve kefalet senedi ile mecburi hizmet yükümlülüğü ya da parasal karşılığı taahhüt edilmek suretiyle Millî Eğitim Bakanlığı ile davacı arasında, tarafların karşılıklı hak ve yükümlülüklerini içeren bir sözleşme ilişkisi kurulduğu açıktır. Davacının yurt dışı öğrenimini tamamlayamaması sebebiyle davalı idarenin taahhütname ve kefalet senedi uyarınca 24.286,31 TL, 150.047,82 İngiliz Sterlini ve 984,00 ABD Dolarının ödenmesi gerektiğine ilişkin işleminin iptali istemiyle de davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Bu nedenle, taahhütname ve kefalet senedinin, davacı ve kefilleri tarafından tek taraflı olarak imzalanarak idareye karşı taahhütte bulunulması karşısında, davacının, belirtilen miktarın ödenmesine ilişkin işlemin iptali istemiyle açtığı davanın çözümünde adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

Uyuşmazlık Mahkemesinin, 30/12/2013 tarihli ve 2013/1820-2024; 30/12/2013 tarihli ve 2013/1621-1834; 02/06/2014 tarihli ve 2014/667-706 sayılı örnek kararlarında da benzer hususların açıkça vurgulandığı görülmektedir."

8. Aksi yöndeki görüşü bilinmekle Danıştay Başsavcısının yazılı düşüncesinin istenmesine gerek görülmemiştir.

III. İLGİLİ HUKUK

9. 1416 sayılı Ecnebi Memleketlere Gönderilecek Talebe Hakkında Kanun 'un 10. maddesi şöyledir:

"*Müsabakada kazanan ve gönderilmeleri kararlaştırılan talebeden bu kanun ile kendilerine tahmil olunan mecburiyetleri ifa edeceklerine dair Maarif Vekaletince birer taahhütname alınır ve bu taahhütnamelerin tasdikli birer sureti alakadar makamlara verilir.*

10. Aynı Kanun 'un 11. maddesi ise şöyledir:

"*Bir talebenin tahsilini ikmal etmesi o talebenin tahsil planında gösterilen merhaleleri geçmesi demektir. Hastalık veya herhangi meşru ve fevkalade bir hal vakı olmadıkça talebenin tahsil planında gösterilen müddette tahsilini bitirmemesi o talebenin geriye çağrılmasını icap ettirir.*"

11. Söz konusu Kanun 'un 19. maddesinde şu düzenlemeye yer verilmiştir:

"*Geriye çağrılan talebe ile tahsillerini bitirerek iki ay zarfında avdet eylemeyen, 17 nci ve 18 inci maddeler mucibince müracaat ve teklif olunan hizmetleri kabul etmeyen talebe ile bunlardan mecburi hizmet müddeti içinde istifa eden veyahut memuriyetten ihraç cezasına uğrayanlar, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun ek 34 üncü maddesine göre tahsil masraflarını faizleriyle birlikte ödemeye mecburdur. (Ek cümle:3/6/2021-7326/14 md.) Faiz borcunun hesaplanmasında, öğrencilerin taahhüdünü ihlal ettiği tarih faiz başlangıç tarihi olarak esas alınır.*

Yurt dışına gönderilenlerden ruh veya beden sağlığının öğrenimini sürdürmesine imkân tanımaması durumu, eğitim ve araştırma hastaneleri veya üniversite hastanelerinden alınacak sağlık kurulu raporu ve bu hususla ilgili olarak Millî Eğitim Bakanlığınca istenen diğer destekleyici belgeler ile tespit edilenlerin öğrencilikle ilişiği kesilir. Bu kişilerden tahsil masrafı istenmez ve bu kişiler mecburi hizmetle yükümlü tutulmaz."

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

12. Uyuşmazlık Mahkemesinin Celal Mümtaz AKINCI'nın başkanlığında, Üyeler Şükrü BOZER, Mehmet AKSU, Birol SONER, Aydemir TUNÇ, Nurdane TOPUZ ve Ahmet ARSLAN'ın katılımlarıyla yapılan 20/09/2021 tarihli toplantısında; başvuru yazısı ve dava dosyası üzerinde 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi gereğince yapılan incelemeye göre, davalı vekilinin, anılan Kanun'un 10/2 maddesinde öngörülen yönteme uygun olarak yaptığı görev itirazının reddedilmesi ve 12/1. maddede belirtilen süre içinde başvuruda bulunması üzerine Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısınca, 10. maddede öngörülen biçimde, olumlu görev uyuşmazlığı çıkarıldığı anlaşılmaktadır. Usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığından görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliğiyle karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

13. Raportör-Hakim Engin SELİMOĞLU' nun, davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ'nin davada adli yargının, Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın ise davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

14. Dava, davacının 1416 sayılı Kanun uyarınca yurt dışında burslu olarak yapmaya başladığı doktora öğrenimini yarım bırakıp ülkeye döndükten sonra, yurt dışında yüksek lisans ve doktora öğreniminde geçen süreleri zorunlu hizmet olarak ifa etmek amacıyla yaptığı başvuru üzerine, kefalet senedi ile ödemeyi taahhüt ettiği tazminatın ödenmesi için başlatılan davalı İdare işleminin iptali istemiyle açılmıştır.

15. Dosyanın incelenmesinde; davacının idareye mecburi hizmet görevinin başlatılmasına ilişkin başvurusu üzerine davalı idarenin kefalet senedi uyarınca borç çıkarılmasına dair dava konusu işlemi tesis ettiği görülmektedir. İdare mecburi hizmete başlatılması istemine ilişkin olarak, davacının kefalet senedi ile ödemeyi taahhüt ettiği tazminatın ödenmesini istemek suretiyle davacının talebini zımnen reddetmiştir. Bu sebeple öncelikle uyuşmazlığın temelinde Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nın başvurusunda yer verilen Uyuşmazlık Mahkemesi kararlarında belirtildiği gibi kefalet senedinin değil, mecburi hizmet görevinin başlatılmamasının bulunduğu anlaşılmakla, söz konusu işlemin hukuki niteliğinin ortaya konulması gerekmektedir.

16. Dosya kapsamına ve yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerine göre, uyuşmazlığın temelinde salt statü hukukundan kaynaklanan hak ve yükümlülüklere dair mecburi hizmet görevine başlatma, ülkeye geri çağırma gibi hususların bulunduğu dikkate alındığında, 1416 sayılı Kanun'un 11. ve 19. maddelerine göre yapılması istenen mecburi hizmet görevlendirmesi istemi üzerine idarece kamu gücüne dayanılarak ve tek taraflı irade ile kurulan işleme ilişkin uyuşmazlığın 2577 sayılı Kanun'un 2/1-a maddesinde sayılan iptal davaları kapsamında görüm ve çözümünde idari yargı görevli bulunmaktadır.

17. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak; Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nın başvurusunun reddine karar verilmesi gerekmiştir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde İDARİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nın BAŞVURUSUNUN REDDİNE,

20/09/2021 tarihinde, OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Celal Mümtaz AKINCI	Şükrü BOZER	Mehmet AKSU	Birol SONER

Üye	Üye	Üye
Aydemir TUNÇ	Nurdane TOPUZ	Ahmet ARSLAN